

B. F.
DISSSERTATIONEM
DE
FOEDERE
HANSEATICO
REGNIS BOREALIBUS
GRAVI,

SUFFRAG. AMPLISS. SENAT. PHILOS.
REG. ACADEM. UPSAL.

PRÆSIDE
MAG. CAROL. FRIDER.
GEORGII,

HISTORIAR. PROFESS. REG. ET ORDIN.
PUBLICÆ OFFERT. DISQUISITIONI
ALUMNUS VICTORINIANUS

PETRUS LUTH,

VESTROGOOTHUS,
IN AUDIT. GUSTAVIAN. D. XX. JUN.

ANNI CCCCCCLXIV.
H. A. U.

STOCKHOLMIAE, APUD NYSTRÖM ET STOLPE.

AI
SIGNORE ILLUSTRISSIMO
IL SIGNOR CONTE
ADAMO OTTONE
DI
LAGERBERG,
GOVERNATOR DELLA PROVINCIA DI
SCARABURG,
E
CAVALIERE DELL' ORDINE DELL' ASTRO
BOREALE.

PADRONE COLENDISSIMO.

*E costume antico sì, e molte con-
venienze chiamano l'uomo all' osse-
quio de' Grandi, e bench' à me
Sarebbe meglio ammirar V. S. I:ma
col Silenzio, che offenderla con fred-
di*

*di e balbutienti caratteri, nondime-
no lusingando il mio Spirito colla me-
moria de' grandissimi favori, ch' an-
no recati i Parenti miei Carissimi,
non che dell' indicibile mercè in me
tan spesso conferita, hò ardito d' ap-
poggiare all' Autorevole nome di V.S.
I:ma questo Saggio Academico, con-
sagrando glielo con ogni piu distinto
rispetto, con che supplico V. S. I:ma
di voler piegar la grandezza della
mente à questo piccolo tributo, per
discernere almeno autenticata nel
medesimo la riverenza colla qual Le
faccio umilissimo inchino*

*Monsignor
Di Vossignoria Illustrissima*

*Umilissimo, divotissimo ed
obligatissimo Servo.*

PIETRO LUTH.

IN SANCTAM RIAM M:EM
MAGNÆ FIDEI VIRO,
REVERENDISSIMO AC CELEBERRIMO DOMINO,
D: NO ENGELBERTO
HALENIO,
S. S. THEOL. DOCTORI, DIOECESÆOS SCA-
RENSIS EPISCOPO, CONSISTORII PRÆSIDI, GYMNASII
SCHOLARUMQUE EPHORO, GRAVISSIMO.
MÆCENATI MAXIME COLENDO.

Aιδεσμάτατ' Ανέρ, μεγαλοπρεπὲς εὐχός Εποπτῶν,
Ερμα τε καὶ πάτερς ἀνθελικτον ἐμῆς.
Μαγάνων Ελικανιαδῶν πανεπισκοπον ἀλκαρ,
Αυτὸς Αθηναῖς κῦδος ἀγανὸν ἔστι.
Δεπτοτάτην δὴ ἐμὲν Σέο δῶμα Θαλέουν ἵσταν
Δέξαι εὖφρονέσσιν, ὡς τὸ πάρος περίσσι.
Τύνη, ἐὰν τεύχασσα γέρας ποτί Σοι υπεστ αἴσταν
Οὐτιδανὸν νυ φέρει, αἵτις αὐτὸς ἔστι.
Αἵτιος αὐτὸς ἔστι, Σέο γὰρ μάλα ἐμφυὲς ἥθος,
Εὔνοί περιστή, τότε ἔργης θεάσσος.
Ταύτης ἐπί αὐτοῦ τῆς ἐλπίδος ἥματα πάντα
Μηγομαι εὐχαλῶν εὐτυχίης περὶ Σῆς.
Τοι υψιβρεμέτης δοίη Βαθὺ γῆρας ικέσθαι,
Ευην τε σωάτερον, γηθόστυνόν τε νόου.

Reverendissimi Nominis Tui

Cultor Humillimus.
PETRUS LUTH.

VIRO
ADMODUM REVERENDO ATQUE
PRÆCLARISSIMO,
DOMINO MAGISTRO
A X E L I O L U T H ,
ECCLESIAE FLISTADIENSIS AC GOETHLUN-
DENSIS, IN VESTRO GOTHIA, PAST. & PRÆPOS.
PATRI EXOPTATISSIMO.

Sunt, quibus est durus Pater atque iusta Novera,
Ignari praeflare favorem;
Et tamen ha miseriis summa pietate colantur,
Obsequium maneatque fidele.
Quas igitur grates, quæ nunc pia tura reposcas,
Quæ memoris libamina mentis,
Perdilecte Pater, cui nil antiquius unquam
Quam subolis properare salutem?
Lætus amor cui corde sedet, nomenque tueris
Qui gemino mihi jure Parentis.
Desperat quamvis pietas, & digna videri
Nulla satis nunc munera possunt;
Hoc tamen o! tanto literat sacrare Parenti
Et titulum superaddere talem:
Pro vere patriis curis, pro fronte serena,
Pectore gaudentique locatis
(Qui nunquam nimii visi,) pro sanctibus: hæcce
Parva Patri fert munera Natus;

PETR. LUTH.

DOWNGE MACRISTO

A X E L J O F T U H

§. I.

Qui vel tantillum Historiam Septentrionalem inspicerit, XIV. præsertim, XV. atque XVI. Seculi, ignorare nequit, quam frequens ibi *civitatum Hanseaticarum* injiciatur mentio. Istis enim temporibus, non modo omnis negotiationis, per dimidium ferme orbem, absolutum tenuere dominium, sed etiam, (increibile dictu,) in conclavia Principum penetrantes, illis tantum non jura dedere. Hinc non omni fructu caritatum judicavi, originem indolemque hujus confœderationis aliquantum scrutari, eju que cum tribus aquilonaribus regnis negotia, summatim percensere.

§. II.

Binas tantummodo de origine nominis hujus societatis, opiniones afferre vacat, quæ sese plurimis probarunt eruditorum. Quidam *Hanse-städte*, idem esse ac *an see-städte*, h. e. *urbes maritimæ*, autumant; ut *Petr. Bertius*, cumque eo alii. Alii, & ni valde fallor, plurimi, in antiquo vocabulo *hansa*, incunabula hujus nominis reperunt; de cuius tamen genuino significatu non adeo constat. *Du Fresne* in *Glossario*, *Hansam*, vocat *pensi-*

pensionem pro mercibus exsolvi solitam; ex literis Kilbelmi Comitis Flandriæ hæc adducens: quisquis eorum ad terram Imperatoris pro negatione sua perrexerint, a nemine eorum hansam persolvere cogantur. Holberg. Spaten. cet. ex eodem vocabulo *hansæ*, derivant quatenus societatem notat. Quorum ille in robur suæ sententia, e Lambecio mutuam sumit particulam privilegiij Hamburgensibus, ab Henrico III. Angliæ Rege, dati: *Concessimus Mercatoribus de Hamborch, pro nobis & bæredibus nostris, quod ipsi habeant han-* *sam suam Quæ quidem mihi vero videtur simil-* *lima & miniime distorta derivatio hujus nominis.* Sin vero cui volupe fuerit plures de hisce nosse conjecturas, adeat Diss. Ol. Flodman, Præf. Ge-*nerosiss. Rosenadler, Ups. habitam MDCCXV. de*
Societate Hanseatica.

„On tient, ait Moreri, sed quibus rationibus, non addit, que c'est la ville Bremen - - - qui forma cette alliance, envers l'an 1164. pour favoriser le trafic, que ses habitans & ceux de plusieurs autres villes maritimes faisoient en Laponie.” Nescio an nimis a vero aberret mea suspicio, quæ hanc opinionem fœderi nostro iusto antiquiores natales tribuere, subolfacit. Hujus enim Societatis nec vola, ut ajunt, nec vestigium apparet ante Seculum XIII Magis mihi videntur illi audiendi, qui originem ejus ad ætatem usque Valdemari victoriosi, Danorum Regis, protrahunt. Ante, nimirum quam hic Rex a Comite

te Sverinensi Henrico MCCXXIII captus est, & Hamburgum & Lubeca Danis paruerunt (*a*); qui etiam has turbes præsidiis firmarunt. Rege autem perfide in captivitatem abducto, Lubecenses, regnum ab omni parte debilitari videntes, ratisque sibi etiam tempus esse quidpiam audendi, Imp. Fridericum II. rogarunt libertatem, & nec adeo difficulter impetrarunt. Mox seditione mota, castellum oppidi, ab Rege exstructum, astu capere, diruere, Præfectum in carcerem conjicere, fœdusque cum Regis hostibus icere. Rex Valdemarus II. junctis viribus cum Holsatiæ Comite Adolpho, cuius etiam iram superbia sua provocaverant, illos tandem MCCXXXII. adoritur. Ad utramque Travæ ripam propugnaculis erectis, interjectisque catenis, navi quoque submersa, comheatum suppetiasque arcere annixus est. Incolæ autem vim hostilem eluserunt, canali effosso, & classe insuper Revaliensi (*b*) adjuti, Regem infecta re abire coegerunt. Simili quoque usus est fortuna Successor ejus Ericus Plogpenning anno MCCXLVI. Svecis tum Lubecæ auxilium præstantibus. Et ab hoc temporis intervallo Lubeca magis magisque opibus crevit; & illa absque dubio confœderationis hujus genitrix est, quippe cuius deinceps principatum tenuit. Hamburgum vero Alberto Comiti Orlamundæ, idem Valdemarus MCCXIX. certo vendidit pacto; is vero hanc

ur-

(*a*) Cfr. tamen Hvitfeld. Dansk. Chrön. I. T. and. Part. p. 182.

(*b*) Vid. tamen Krantz. Chron. Dan. L. VII. C. 20.

urbem, numerata pecunia sui juris fecit; quod etiam diplomate munivit Imperator. Neutra tamen urbs justo libertatis titulo tum fuisse gavisa videtur, quum nec Imperator, nec Comes aliis legitime concedere possent id, quod ipsorum pleno non erat jure (c).

§. III.

Tantum nobis non sumimus, ut numerum hanseaticarum urbium, quarum plurimæ & Vandalicæ, suo ab situ, passim dicuntur, certo statuere audeamus, utpote de quo in immensum variant eruditii. *Werdenhagen*, accuratissimus harum rerum scriptor, recenset LXIV. quas *Hansæ plenæ* vocat, quæ directe participabant de juribus commercii; addit quoque alias XLIV. quæ indirecti ac controversi juris erant. Scilicet non aliter fere comparata earum Republica, ac hodierna Helvetiorum. Regis autem Daniæ *Valdemari III.* ætate LXXVII. fuisse, colligere fas est ex responsione quam dedit eis bellum sibi minitantiibus: *Søven und Søventig hense &c.* (d) In IV. distributæ erant classes, quarum capita fuerunt: *Lubeca, Colonia Agrippina, Brunsvicum ac Gedanum.* Totidem quoque habuere curias mercatorias, a Gallico *Comptoir* dicta *Contoria*, ad promovenda commercia, *Londini* nimirum, *Bergæ, Novogardæ*

(c) Holb. Riks. Hist. P. I. p. 278.

(d) Holb. I. c. p. 447.

die & Bruggæ. De quibus omnibus, ut etiam de Protectoribus, aliisque hujus fœderis singularibus circumstantiis, multis differere nunc nostri haud est instituti, sed Lectorem ad nominatam Dissertationem Ol. Flodman ablegamus. Cum quo etiam nos ignorare confitemur, data ne opera, an hypothetico vitio, in Chron. Rhytmic. Hadorph. p. 531. audiant Hōnse-stader, his quidem versibus:

Nær man skrifuer III^c ok LXXXX meer,
Bands ett band, ok thet sva skeer,
Millan Sverike ok Lybekka måder,
Ok sva flere Hōnse-stader.

§. IV.

Cum Rex Svecorum *Magnus Smek*, novis cives oneraret tributis, animos illorum, antea infestos, sibi usque adeo reddidit contrarios, ut etiam Oelandi Gothlandique arma in illum capessere hand dubitarent a. MCCCLXI. Rex vero dilecti sui *Valdemari III.* Danorum Regis, opem implorat, qui etiam occasione lubenter arrepta, advolat, & Oelandiam Gothlandiamque sub jugum mittit, hujus frustra renitentibus incolis. Visbyam, amicum simulans, ingressus, prædatur, mœniaque, securitati suæ consulturus, diruit (e). Hoc facto mercatores hanseatici, mercibus suis Visbyæ spoliati, & sibi & sociæ urbi illatam injuriam, ulcisci statuunt. Omnes igitur Danorum
merces

(e) Messen, Scind. Illustr. Tom. III.

merces apud se, detinent, atque classe non exigua instructa, fœdus feriunt cum Henrico Ferreo Comite Holsatiæ, & Henrico Megalopolis Duce, quorum uterque invidis oculis intuebatur crescens Danii imperium, nec non cum Magno Smek filioque Haquino Norvego; quorum prior Valdemaro etiam erat infensus, ob non præstitam illi captivo stipulatam opem. De hac consociatione tale L. B. Holberg fert judicium: „Dette var et af „de sterkeste forbund, som nogen tid har været „gjort mod Dannemark, og behøvede da riget ser- „deles saadan Regent, som Valdemar III. der hav- „de baade et stort hjerte og en aaben hjerne.” Classis Hanseatica, Duce Henrico Ferreo, primum Hafniam expugnavit, dein Helsingoburgum obsidione cinxit. Sed navibus, obsidionis accelerandæ ergo, pæne vacuefactis, clam Valdemarus supervenit, in fugam illas conjecit, sicque obsidionem solvit. Et licet non felicius ad Vordingburgum succederent res hanseaticæ, Danus tamen nihil magis quam pacem anhelavit. Unus e Ducibus, Joh. Wittenberg, infelici hocce bello maxime fuit infelix; utpote quem, male acti imperii accusatum, furor plebejus trucidavit Lubecæ (f). Ubi etiam sequenti anno induciæ, & a. MCCCLXIII. pax facta est. Verum enim vero hanseatici, jacturam Visbyæ factam, non tam cito oblivioni tradere poterant, sed concilio Coloniæ celebrato, bellum Valdemaro iterum inferendum decernunt.

B 2

Hvit-

(f) Krantz. Vand. L. 8. c. 8.

Hvitfeldum, qui putat hoc ansam dedisse instituendæ hujus societatis, confutat *Holberg* ostendens ejusmodi fœdus, inter tot & tam dissitas civitates, neutquam pangī potuisse, nisi antea fuissent in Societate quadam conjunctæ. Valdemarus autem, quamvis multis contumeliis hanseaticos proscinderet, adeo ut turrim etiam Vordingburgi ædificaverit, captivis hanseaticis destinatam, quam anserem (*Gæſen*) appellavit, bellum tamen hocce a semet amovere, magnopere gestiebat. Hinc dolo fœdus dissolvere studuit. Opera quoque *Barnimi Magni*, Ducis Pomeraniæ, induciæ pœtæ sunt cum VII. Vandalicis civitatibus Stralsundæ MCCCLXIV. Ubi etiam pax facta est MCCCLXX & Scania hanseaticis ad reparationem dānni, in XV. annos concessa Plerique Germanorum scriptorum, ut etiam *Messenius* noster, quoniam induciæ sunt stabilitæ peregrinante Rege, eum ab Hanseaticis regno cedere coactum fuisse credunt; quod vero in dubium vocat sæpius jam memoratus Holberg, se nullam hujus rei caussam in historiis invenire, affirmans,

§. V.

Regem Sveciæ *Albertum*, Patruum suum, in libertatem vindicaturus, adyenit Dux Megalopolitanus *Johannes* MCCCLXXXIX, cum instruētissima classe, sed naufragio jacturam illius passus, suaſu *Vismariensium* & *Rostochiensium*, e mari

mari occiduo in Balthicum innumeram evocat
piratarum colluviem (g). Hi Sviones, Danos,
Norvegosque infestarent, & refugium Rostochii
Vismariæque, ut etiam potestate in illic spolia de-
ponendi, essent habituri. Dicti sunt hi prædones:
Vitaliani Fratres, (h) quasi *victualium provisores*;
cum primaria eorum exercebatur industria in sub-
ministrandis alimentis Stockholmia, a Margare-
ta obseßæ. Hæc omnia eo gesta sunt fine, ut pax
in commerciorum emolumentum, a Regina ex
torqueretur. Illa etiam, postquam Dux Johannes
iteratis conatibus, Svecos Stockholmiam obsedio-
ne tenentes abegisset, annuas cum Hanseaticis in-
ducias pacificeit MCCCXCIII ne diutius cives
Vitalianorum experirentur rabiem. Conventum
quoque de bello penitus tollendo indixit *Helsingoburgi* proximo anno habendum. Ibi tamen ni-
hil est effectum, cum rixa Danos inter & Ger-
manos orta, Consul Stralsundensis occideretur.
Nec tamen quievit Dux, donec Albertum liber-
tati reddidit; qui etiam vi pactionis *Aleholmensis*
atque *Helsingoburgensis*, a. MCCCXCV. vinculis
exivit, ea lege, ut intra triennium LXM. libb.
arg. solveret, sin minus, omni, in Stockholmiam
reliquamque Sveciam, jure sese abdicaret, aut in
pristinos rediret carcerez. X. Vandalicæ civitates
pro eo spoponderunt, Stockholmiamque, (illa e-
tiam fidejubentium erat numero.) pignoris loco

B 3

adep.

(g) Mess. I. c. sed cfr. v. Dal. Sv. R. H. T. I. C. 15. §. 3.

(h) Loccen. Hist. Sv. L. IV. p. m. 121.

adeptam; præsidio sunt tuitæ. Non eo quidem consilio, auctore Messenio, ut urbem Reginæ rediderent, si pactis non staret Albertus, sed ut soluta pecunia, urbem suæ redderent ditionis. Quæ tamen spes evanuit, Alberto suis in Sveciam prætensionibus, (ut utar voce minus Latina,) renuente.

§. VI.

Erico Pomerano adversus Holsatos, ob Slesvicum, arma moventi, nihil magis curæ fuit quam impedire, ne hanseatici se bello immiscerent. Hinc cum VI. civitatibus MCCCCXXIII. fœdus fecit; in quo tamen servando, eas non fuisse sinceras, vel inde liquet, quod alioquin vix Comites Holsatiæ totius Septentrionis Monarchæ, tamdiu obicem ponere potuissent. Invidæ scilicet illius erant potentiae, at ut ei tamen velificarentur, colloquium Otini cum Holsatis habuerunt Lubecenses, quorum tunc Legatus, illos his arrogantis refertis verbis, allocutus est: „Den Stor-mægtigste Konge af Dannemark har tilskrevet os Borgemester og Raad udi Lybek, og begieret, at vi skulde lade Eder forstaae, at J skulde tilbage give Forstendommet Slesvig, som J saa lang tid med urett besiddet have, eller staae til rætte for Kejsaren. Og vi sige Eder paa Hanstædernes vægne, eftersom Kongen begærer ikke andet end dom og ræt, at hvis Eders Herrer ikke

„ikke vilde underkaste sig rætten, eller ighiengive
 „det, som de have taget sig til, da ville vi Bor-
 „gemester og Raad udi Stæderne staae dem bi,
 „som vilde lade sig nøye med rætten; thi vi vil-
 „de ikke længere lide denne krig (i).” Holsato-
 rum vero Comites, licet caussa apud Imp. Sigis-
 mundum, cuius se judicio subjecerant, cecidissent,
 Slesvicum tamen Regi cedere noluerunt, sed in-
 super civitatum sociarum auxilium solicitarunt.
 Quæ etiam persuasæ, de hoc tantummodo cogi-
 tarunt, qua ratione aliquam belli speciem inveni-
 rent, contra Regem, cui se nuperrime fædere
 junxerant. Hanc tamen commercia illarum præ-
 buerunt; quæ, maximum hoc bello capere detri-
 mentum, apud Ericum conquesti, sed nihil naæti
 solatii, se hostibus ejus sociant, ei bellum indi-
 cunt, literis, tanta quidem insolentia plenis, quan-
 tam ne Papæ quidem redolere solebant. Lepide,
 pro more, hac de re Holberg: „Men Danneimark
 „maatte under denne Konge tage disse grove
 „Kræmmer-complimenter til takke og drikke ad-
 „skillig anden spot i sig.” A. MCCXXVII. han-
 featici classem ornarunt, cuius Archithalassus erat
 Comes Holsat. *Gerhardus.* Hæc oras maritimæ
 depopulata, Flensburgum appulit, quod dudum
 Comes *Henricus* obsidione clauserat. Illo autem
 cæso, panico terrore de omnibus desperantes, ab-
 ierunt. In Consulem suum *Joh. Bandskov* iterum
 plebs Hamburgensis specimen edidit impotentis

suæ

(i) Holb. I. c. p. 550.

tuæ sœvitix; quippe quem capitibus supplicio affecit, nullam aliam ob caussam, quam quod fuerat adversa usus fortuna. Quamvis non sit diffidendum, Ericum plebi hanseaticæ suspicionem præbuuisse, Magistratus, illius commodis posthabitis, inique hoc bellum suscepisse. Quicquid sit, anno insequenti, classe profligata, multisque onerariis navibus interceptis, immane in Magistratus sœvire cœpit; quosdam exilio, quosdam vita multavit. Stralsundenses universum Senatorum ordinem enecuerunt. Tumultu tandem sedato, licet Imp. Sigismundus, Erico amicus, bellum compонere vellet, CCLX. tamen navium classe, Hafniam aggrediuntur. Absente Rege, Conjux Philippa vices ejus sustinuit, hostemque cedere coëgit. Cum vero classis, quam Regina inscio Erico, contra Stralsundenses emiserat, ingenti strage fusa esset, usque eo iracundiæ Rex indulsisse fertur, ut etiam optimam Philippam plagis incesserit. Verum enim vero hanseatici, metuentes ne Belgæ, turbulentio hoc rerum statu, aliquam negotiationium Scondianarum partem ad se pertraherent, pacem sanxerunt, & quidem Rostochium, Vismaria & Stralsunda MCCCCXXX. Has subsecutæ sunt ceteræ omnes MCCCCXXXV.

§. VII.

Sturiorum temporibus non parum Svecia debuit hanseaticæ Societati, sine hujus enim ope,

vix

vix Sturii tamdiu Danorum machinationes irritas reddere potuissent. Quod perspiciens Rex *Johannes*, Svecis MCCCCXCV. inducias obtulit XXX. annorum, ea conditione, ut societatem cum hanseaticis rumperent, eosque suæ relinquerent vindictæ. Sed Steno Sture majori fuit prudentia præditus, quam ut huic subdolo conatus aures præberet (*k*). Cum vero bellum denuo Svecos inter & Danos exarsit MDI. contrariam viam ingressus est, & blandimentis pariter ac minis Lubecenses cum reliquis a fœdere cum Stenone abstrahere, annixus est; sed frustra: Nam responderunt, se minime commercia Svecana, ex quibus maxima pars fortunarum pendebat, deser-turos, sed proinde nihil hostile ab eis esse metendum. Hinc exacerbatus Rex, navigia hanseatica, quot potest, capit. Nec vero hanseatici obtorpuerunt, sed classem contra eum armarunt; quæ etiam par pari retulit. Tandem Danus MDVI. Lubecenses in suas partes pellexit, cui tum fidem dederunt, se non solum nulla re Svecis subventuros, sed etiam ad illos subigendos ipsi futuros adjumento. Cave autem existimes bannum Imp. *Maximiliani I.* contra Svecos, tantum apud eos valuisse, fœderi Svecano ut dicarent vale. Certe non Imperatoris auctoritas, quæ non tanta fuit. Sed *Johannis & Joachimi* Electoris Brandenb. speciosa promissa eos moverunt. Quo accessit, quod bello etiam Megalopolitano detinebantur. Interim

C

tamen

(*k*) v. Dal. Sv. H. T. II. C. 19. §. 13.

taman subito eos mutati consilii pœnituit, post præsertim quam Dani naves quasdam mercatorias, vetitum in Svecia mercatum instituentes, captaverant, bellum quoque Megalopolitanum confessum erat. Nihil tum aliud mercatores quam bellum spirabant, quorum etiam efflagitatui obtemperans Magistratus, bellum Danis iterum declarat MDVIII. prætexens mercatum Svethicum non sine summo civium damno sufflaminari; vindictam quoque ob raptas naves sumendam esse. A subsequenti, Lubecenses Danique non modicis se invicem damnis affecerunt. Nostrates vero, qui ab Hanseaticis bello premendi fuissent, XIIIX. variis rebus onustis navibus sublevantur. His itaque erectus Svanto Sture pristinum cum Hanseaticis fœdus instaurat, & ipse etiam Danos hostiliiter lacescit. In summas hoc bello angustias redactus est Rex. Lubecenses Fratrem ejus, Ducem Holsatiæ *Fridericum* neutri se addicere parti compulerunt. Ita quoque apud Cæsarem MDX. rem egerunt, ut ille etiam, immemor se Sveones haud ita pridem proscriptisse, diplomate interdixerit cunctis Romani Imperii Principibus, Danis esse subsidio. Non igitur mirum quod Rex civitatibus hisce pacem ultra obtulerit; sed surdis, quod dicunt, fabula narrabatur. Quod inique fers Johannes, opem obsecrat Regum, Galliæ, Angliæ, Scotiæque Quorum postremus tantummodo aliquid præstitit, Avunculo magnam piratarum copiam mittendo, inter quos *Andr. Bar-*
tum

tum Svecis sociisque maxima fuit pestis. Hoc anno MDX. Lubecenses regni Svedici Tutori MMMDCCLXIV. marcas argenti mutuas trididerunt; & Danos, cum Arci Calmariensi subvenirent, repulerunt; quo factum est, ut Calma iam una cum Oelandia nostri recuperarent. a MDXI. Johannes singulari ratione classem adauget; multas nimirum adventitias naves, insciis dominis in militarem convertit usum, de quo pluribus Holb. l. c. Adhuc nunquam fere aperto Marte congres- si erant Lubecenses Danique, nisi tantum ad insulam Monam MDX. unde illi depulsi, Ducem *Sorieball* amiserunt; verum in oris tantum maritimis vastandis occupati fuerant. Hocce autem anno MDXI, Vandalica classis de Danica dupli- cem reportat victoriam juxta Boringiam. Hollan- dorum quoque, Regi sociatorum, naves captant valde multas (*l.*). Nihilo tamen secius, civitates Vandalicæ, belli, quod in summam sui pernici- em vergere perspiciebant, pertæfæ, punica fide in Svecos usæ, cum Rege pacem seorsum stabi- liunt Malmogiæ MDXII. Cujus legibus, XXXM. aureorum Rhenanorum Regi penderent, fœdus- que Svecanum ejurarent.

§. VIII.

Qua ratione *Gustavus Vasa*, a Christierno II. cui obes datus erat, violata fide, in Daniam ab-

C 2

ductus

(*l.*) Messen. l. c. v. Dal. l. c. C. 20. §. 7.

ductus sit atque *Erico Baner* traditus, sed clan-
 culum MDXIX. Lubecam evaserit, hæc inquam
 notiora sunt, vel saltem esse debent, quam ut
 hic loci repeatantur. Nunc tantum, quod nostræ
 est tractationis, quid Lubecenses illi præstiterint,
 est dispiciendum. Vix se Senatui professus, ejus-
 que opem obtestatus erat Gustavus, quum adve-
 nit Baner, minacibus Regis instructus literis, ut
 illum reciperet; & recepisset; nisi Consul *Nic.*
Bröms se tam fidum illi præstitisset Patronum.
 Etenim maxima pars Senatorum indignationem
 Christierni extimescebat; sed memoratus Consul,
 Senatui, apud quem plurimum potuit, ob ocu-
 los posuit, quanti Lubecæ interesset æquilibrium
 Scandianum haud turbari; ne scilicet Dani præ-
 potentes, mercatui ejus officerent. Quæ omnia
 tantum valuere, ut omnibus minis insuper habi-
 tis, Gustavo, ad patriam suam in libertatem as-
 ferendam, auxiliatrices commodarent manus. Fi-
 dem quoque servantes, Gustavum mense Majo-
 sequentis anni, Calmariam traduxerunt. A:o quo-
 que MDXXII. primum X. dein vero IIX. belli-
 cis navibus, illi venerunt adjumento, quas tamen
 maximi pretii in rationes retulerunt. Adeo ut
 eximia eorum benivolentia brevi deserbuisse vi-
 deatur. Cujus rei certiora edidere documenta,
 cum *Severinus Norby* Stockholmiam, quæ obsi-
 dione a Gustavo premebatur, V. tantum navibus
 stipatus, tenderet. Lubecensium tum Archithalas-
 sus *Brun*, licet XV. præcesset navibus, ne telum
 quidem

quidem in hostem conjectit. Insinquenti nocte vehementi frigore aqua coagulata, monuerunt praesentes Sveci, ne celebrem hunc Archipiratam, ac Tyranni unicum fere spem, tantum non prehensum, dimitteret. At ille: *Mari*, respondet, *nunquam exercitum pedibum ivisse, nec se bujusmodi ausus coram tribunali Lubecensi defensurum fore.* Hinc a Norbygio dictum perhibent: *Lubecenses hosce Domino Gustavo proditorum instar servire.* Et nisi Gustavus ipse subito advenisset, nullum est dubium, quin Norbygius voti compos fuisset factus. Quin immo tanta perfidia fuerunt socii, ut etiam cum Gustavus ad hostem coercendum, duo solum bellica tormenta, oppigneratis totidem arcibus, peterat mutuo, abnuerint. Foedus vero & tum cum eis stabiliri oportuit, & anno quoque MDXXIII. quo tempore cum debiti solutionem acrius flagitarent, nec solvendis nominibus par esset Gustavus, absolutum illis in commercia Patriae concedere imperium, & vectigalium quoque immunitatem habuit necesse. Magori autem Rex Gustavus in Patriam ducebatur amore, quam ut aequo animo intueretur hanc hanseaticorum tyrannidem, qui omnes regni fetus devorantes, omnia, immo rapas quoque & olera, prioribus possessoribus duplici vendebant pretio. Idcirco Rex in Comitiis Vadstenensibus ac Stockholmensibus, (Arosiensibus secundum Messonum) MDXXVI. in istud omnes intendit nervos, utaes alienum Lubecensibus redderet, quo

facto singula eorum jura in commercia nostra
 corruerent. Status regni nova imperant tributa;
 atque Rex mercatorum fœdus cum Hollandis &
 Frisonibus init. Privilegia Hanseaticorum magis
 magisque circumscribere cœpit, A:o MDXXIX.
 solis Lubecensibus, Stockholmiæ tantum, Cal-
 mariæ, Sudercopiæ & Aboæ, immunitatem re-
 linquens vectigalium. In Comitiis deinde Upsali-
 ensibus, MDXXX ex urbicis campanis, quæ mi-
 nus erant necessariæ, & MDXXXI. ad decretum
 Comitiale Orebrogense, ex rusticis, Regi sunt
 traditæ. Et hac ratione voti compos, mutuam
 pecuniam, de cuius tamen summa jure aliquid
 detraxerat, Lubeceusibus rependit. Interim tamen
 Hanseatici, favorem Regis aucupantes, indicarunt
 illi quid Christierni profugi gratia strueretur in
 Belgio; Pseudo-Sturius etiam Rostochii prehensus
 ac morti datus est. Nec tamen diu integra man-
 sit amicitia. Nam in bello contra Hollandos, po-
 tentiæ æmulos, auxilium Gustavi poposcerunt,
 sed ab eo repulsam tulerunt. Hinc ira graviter
 commoti Lubecenses, seu rectius *Wullenweber*,
 qui maxima apud eos pollebat auctoritate, o-
 mnes Svecorum merces detinent, minasque addunt
 se Regem ingratum e folio, in quem eum eve-
 xerant, subito dejecturos. Par refert pari Sveciæ
 Rex, illis exprobrans, quam perfide egerint om-
 nia ad suam summam avaritiam exigendo. Hinc
 nullus paci locus. En vero quanta erat hanseati-
 corum auctoritas! Socrus Regis, Dux Saxo Lauen-
 burgicus,

burgicus, arbiter constitutus, censuit merces Lubecenses reddendas, Svecanas autem tantisper retinendas. Quod cum merito rejecisset Gener, ita efferruit Mercatorum indignatio, ut etiam tumultum in Svecia ciere, & novum Regem creare, constituerent. Isto consilio Svantonem Stenonis *Sture* ab aula Lauenburgica, Lubecam astu perducunt, eumque & blandimentis & minis ad Svecanum a se assumendum diadema, solicitant: sed irrito conatu Videntes igitur virtutem juvenis expugnari haud posse, eum tandem, stipulata amnestia, dimiserunt, a. MDXXXIII. Mox Danos, ob eandem causam eis, ac *Gustavo* irati, terra marique adoriuntur. Illi semet Svecis arde jungunt, quod etiam maxime facto opus erat, cum universam fere Selandiam, Scaniam, Hallandiam atque Blekingiam sui juris fecerat Dux Lubecensium *Christophorus*, Comes Oldenburgi. Ideoque de Dania fere conclamatum fuisset, nisi Gustavus ei tulisset opem. Ab eo autem confirmatus *Christianus Holsatiæ* Dux, mox Daniæ Rex, versa conditione belli, ipsam Lubecam aggreditur. A:o MDXXXV. ad Helsingoburgum magnam cladem perpetrata sunt Lubecentes, quorum etiam tunc Dux *Meyer* a Svecis captus est. Eodem anno sociæ Sveonum Danorumque classes Lubecenses saepius profligarunt; in quos etiam brevi post in Fonia gravissima strages edita est, qua *Gust. Tolle* atque bini eorum Duces, perierunt. His cladibus mirum quantum superbia hanseatica depreesa

pressa est. Se igitur ambobus Regibus impares cernentes, Gustavum Dano alienum reddere studuerunt. Sed & operam & oleum perdidere. Gustavus enim non fuit hanseaticæ levitatis imitator, ut jurata sperneret pacta. Iræ itaque eorum cumulus accessit; & quis nostrum, profanos eorum in Regem ausus, diris non devoveret? Non minus impie quam false disseminarunt Regem, Conjugi *Catharinæ* ob prodita Regi Christiano III. arcana, lethales plagas intulisse; nec non Senetori *Johanni Thuronis*, hæc illi objicienti, stricto gladio mortem intentasse. Daniæ quoque sceptrum Regi Angliæ Henrico II. tradere decreverunt. Quin eo audaciæ processit Wullenweber, ut triplici ratione vitæ Gustavi insidias strueret. Namque pulverem pyrium subjici curavit regiis, in Templo S. Nicolai Stockholmiensi subselliis, sicarium in ipsum subornavit, & alium denique perditum hominem, qui venenum cibo immisceret. Proh! stygios conatus! quos vero Cœlestis cura manifestos & irritos fecit; quæ nec passa est hoc flagitium patriam suam diutius turbare. Wullenweber scilicet a. MDXXXVI. capite plexus, debitas scelerum dedit pœnas. Mox omnes Lubecenses, nuper adeo feroes, pacem exoptant, quam etiam Danorum Rex, machinationes Imp. *Caroli V.* Affinis Christierni II. gratia susceptas extimescens, illis concedit; & non multo post noster quoque Gustavus; qui tamen Affini aliquantum succensuit; quod se inscio neglectoque, bellum com-
 posue-

posuerat. Singulas, quas deinde iniit rationes, ad rem mercatoriam e faucibus Hanseaticorum re- trahendam, nec vacat commemorare, nec neces- sarium existimavimus, cum tanta suppetat copia optimorum Scriptorum de rebus hujus Herois gestis.

§. XIX.

Regnantibus *Erico XIV.* atque *Carolo IX.* ob illicitas cum regni hostibus negotiationes, magno privilegionum detimento, mulctati sunt hanseati. Et post hæc tempora nunquam se negotiis Scondianis immiscuerunt.

non Caussam exitus famosæ hujus Societatis in- dagaturus, verbis utar Moreri: „*Ces confédéra- tions, ait, ont été abrogées, depuis que les Rois, les Républiques & les Princes, sous la domina- tion desquels étoient ces lieux là, ont commen- cé à établir des compagnies particulières, pour avancer eux mêmes le négoce de leurs sujets.*” Certe, post ætatem Imp. Caroli V., postquam Lusitani, atque præcipue Hollandi, tam eximiam commerciis dederant operam, non multum su- perfuit hujus fœderis. A:o vero MDCXV, tantum habuisse pristini vigoris legimus, ut Brunsvicum, a Duce suo obsessum, liberarent. Quæ omnia nos extremis tantummodo attingimus digitis. Ampliorem scilicet nobis campum sumsimus peragran- dum, quam ut liceat ad singula animum inten- dere, id nobis maxime datum esse negotii, arbi-

trati, verbo indicare, quibus rationibus fulti, hanc
 Societatem; Regnis borealibus gravem asserui-
 mus. Vidimus, quam frequenter illa bello ac ra-
 pinis affixerint Hanseatici, parum sæpenumero
 solicii, an justum haberent hostilitatis titulum,
 nec ne. Quin etiam ipso pacis tempore Scandiæ
 exitio fuit ista Societas, utpote quæ sola com-
 mercia ejus tractans, omnes illius absorpsit for-
 tunas. Tantum autem abest, ut omnia hanseati-
 corum gesta atro notemus carbone, ut potius
 fateamur, quædam ipsorum, cum Septentrione
 etiam, negotia, tam fuisse æqua, ut nulla magis.
 Sic e. g. belli contra Valdemarum III. nullam in-
 venimus nisi justam caussam. Ideo tamen non
 crediderim quempiam temeritatis nos incusatu-
 rum, si affirmaverimus in mercatores hanseaticos
 optime quadrare tritum illud Germanorum: *Geld
 macht muth; muth macht übermuth.* Sic arrogan-
 tiæ illorum, historia præcipue Erici Pomerani &
 Gustavi Ericidæ, crudelitatis in suos, ejusdem
 Erici atque Valdemari Atterdag, suggerit exem-
 pla. Quod erant inconstantes Hanseaticæ urbes,
 & omnia ad suum solum emolumentum ponde-
 rabant, suo damno experti sunt Ericus XIII. Svan-
 to Sture & Gustavus I. qui etiam nobis in per-
 petuum, vel hanc ob caussam est celebran-
 dus, quod primus illis pennas
 præciderit.

